

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

دوره ششم - سال سوم

۱۳۸۱ - ۱۳۸۲

تاریخ چاپ ۱۳۸۱/۱۱/۲۷

شماره ترتیب چاپ ۱۶۷۴

شماره چاپ سابقه

شماره دفتر ثبت ۶۰۳

یک شوری

طرح الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به
کنوانسیون منع شکنجه و سایر رفتارها یا
مجازاتهای ظالمانه، غیرانسانی و تحقیرآمیز

قضائی و حقوقی

کمیسیونهای ارجاعی

اقتصادی - امنیت ملی و سیاست خارجی

اداره کل قوانین

بسمه تعالی

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

تمامی اسناد و معاهدات بین‌المللی مربوط به حقوق بشر، اعمال هرگونه شکنجه و یا اجرای مجازات غیرانسانی را ممنوع دانسته و از دولتها می‌خواهد تا علاوه بر مجازات عاملان تدابیری را به منظور جلوگیری از ارتکاب شکنجه در قلمرو حاکمیت خود پیش‌بینی نمایند.

در حقوق موضوعه ایران با الهام از حقوق اسلام و اعلامیه‌های جهانی و منطقه‌ای حقوق بشر و به لحاظ اهمیت موضوع منع شکنجه و ضمانت اجرای کیفری آن، این مهم در قانون اساسی و قوانین عادی مطرح گردیده است.

در اصل سی و هشتم (۳۸) قانون اساسی آمده است:

«هرگونه شکنجه برای گرفتن اقرار و یا کسب اطلاع ممنوع است، اجبار شخص به شهادت، اقرار یا سوگند مجاز نیست و چنین شهادت و اقرار و سوگندی فاقد ارزش و اعتبار است. متخلف از این اصل طبق قانون مجازات می‌شود.»

با توجه به اهمیت آثار و تبعات مثبت ناشی از الحاق قانونی دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون منع شکنجه و به منظور برخورداری و بهره‌برداری کشور از مزایای مذکور، طرح ذیل جهت طی تشریفات قانونی تقدیم می‌گردد:

ماده (۵۷۸) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵ و ماده (۱۲۹) قانون آیین دادرسی کیفری مصوب سال ۱۳۷۸ نیز بر ضمانت اجرای کیفری منع شکنجه و منع اعمال

تحقیقات و بازجویی‌ها در شرایط نامساعد و توأم با اجبار و اکراه پرداخته است.

کنوانسیون منع شکنجه :

مجمع عمومی سازمان ملل متحد طی قطعنامه شماره ۳۹/۴۶ مورخ ۱۰

دسامبر ۱۹۸۴ کنوانسیون «منع شکنجه و هرنوع مجازات یا رفتار خشن، غیرانسانی و

تحقیرکننده» مشتمل بر مقدمه و (۳۳) ماده (در سه بخش) را به تصویب رساند.

براساس ماده (۲۷) کنوانسیون مذکور، سی روز بعد از سپردن بیستمین سند

تصویب یا الحاق به دبیرکل سازمان ملل متحد در تاریخ ۲۷ ژوئن ۱۹۸۷ میلادی برابر با

۶ تیر ۱۳۶۶ شمسی (براساس بند اول ماده «۲۷» کنوانسیون)، لازم‌الاجراء گردید.

در حال حاضر ۱۳۲ کشور جهان به ویژه تعداد قابل توجهی از کشورهای اسلامی

(۲۴ کشور) به آن ملحق گردیده و نظر به آثار و تبعات مثبت ناشی از الحاق جمهوری

اسلامی ایران به کنوانسیون مذکور، طرح مذکور جهت الحاق قانونی دولت جمهوری

اسلامی ایران به کنوانسیون منع شکنجه ارائه می‌گردد.

آثار و تبعات مثبت ناشی از الحاق برای دولت جمهوری اسلامی ایران :

- تصحیح و ارتقای وجهه و اعتبار بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران.

- قابلیت انطباق و سازگاری ارزشهای اسلامی و منافع ملی.

- امکان نقش فعال و مؤثر کشور در مجامع و نهادهای بین‌المللی ذی‌ربط.

- بستر سازی سیاسی، حقوقی و فرهنگی به منظور نهادینه کردن استانداردهای

حقوقی جامعه بین‌المللی و بهره‌گیری از ظرفیت‌های حقوقی و آموزشی در این زمینه.

- جلوگیری یا کاهش پیامدهای منفی - از جمله تبلیغات علیه نظام جمهوری

اسلامی ایران - ناشی از عدم الحاق برای کشور.

- زمینه سازی به منظور ایجاد وحدت نظر مراجع ذی صلاح و مؤثر در تصمیم گیری
مربوط به الحاق دولت به این کنوانسیون.

وضعیت تعدادی از کشورها در قبال کنوانسیون مذکور:

باتوجه به سیاست و اقدامات قانونی کشورها در قبال کنوانسیون مذکور، دولتها را
می توان به پنج گروه ذیل طبقه بندی نمود:

۱ - تعدادی از کشورها که کنوانسیون مذکور را امضاء و به علاوه تحت ماده (۲۲)
اعلامیه ای صادر کرده و با طرح شکایات فردی در کمیته منع شکنجه (قبول صلاحیت
کمیته و طرح شکایات فردی) نیز موافقت نموده اند:

«الجزایر، تونس، ترکیه، سنگال، آفریقای جنوبی، آرژانتین، کانادا، فرانسه، دانمارک،
بلژیک، فنلاند، اتریش، یونان، مجارستان، ایتالیا، هلند، استرالیا، زلاندنو، پرتغال، روسیه،
اسپانیا، سوئد، نروژ، لیختن اشتاین، سوئیس، یوگسلاوی، بلغارستان، لهستان، اکوادور،
مالت، غنا، موناکو، توگو و اروگوئه»

۲ - گروهی از کشورها که کنوانسیون منع شکنجه را امضاء کرده اما تعهد خاصی
(همانند گروه اول) را نپذیرفته اند:

«مصر، اردن، لیبی، یمن، اوگاندا، سومالی، آمریکا، انگلستان، آلمان، قبرس، برزیل،
کوبا، ونزوئلا، فیلیپین، مکزیک، لهستان، رومانی، نپال، پاراگوئه، گواتمالا، کامرون، شیلی،
استونی، بلیز و کلمبیا»

۳ - هشت کشوری که کنوانسیون را امضاء و تصویب نموده اما با استناد به ماده

(۲۸)، صلاحیت کمیته منع شکنجه را به رسمیت نمی شناسند :

«عربستان، کویت، چین، اسرائیل، اکراین، لهستان، افغانستان و بیلاروس»

۴- آن گروه از کشورها که کنوانسیون مذکور را امضاء نموده اما هنوز آن را تصویب

نموده اند :

«هند، ایرلند، نیکاراگوئه، نیجریه، سودان، سیرالئون، کنگو، گامبیا و گینه»

۵- اسامی تعدادی از کشورهایی که هنوز به کنوانسیون منع شکنجه نپیوسته اند :

«آنگولا، بوتان، برونئی، کنگو، جیبوتی، گینه، اریتره، فیجی، جمهوری اسلامی

ایران، عراق، کره شمالی، ماداگاسکار، مالزی، مغولستان، میانمار، عمان، پاکستان،

سنگاپور، سورینام، تانزانیا، تایلند، امارات متحده عربی، ویتنام و زیمبابوه»

میثم سعیدی - نوروززاده - یوسفیان - بهیار سلیمانی - میدری - شکیبی - سیدظاهر

موسوی - قشقائی - طاهری نجف آبادی - حسین امیری - کولانی - میزروعی -

تاجرنیا - بهرامی - نعیمی پور - جلالی زاده - خوشرو - صفائی - وهابی - شیرزاد -

تاج الدین - علی هاشمی - دادفر - امیرجهانی - پورنجاتی - افقهی - داویدیان -

ناصری - رهبری - گلپاز - مروتی - فاطمه خاتمی - حقیقت جو - جلودارزاده -

محبوب - انواری - اکبرزاده - برزگر - محمدی جزی - اسماعیلی مقدم - قشقایی -

غیائی - پورجزایری - عبائی خراسانی - حبیبی - رحمانی خلیلی - شیخ - آفریده -

توفیقی - هادی زاده - حسنی - پورفاطمی - امامی راد - علائی - توکلی - رضازاده -

مصوری منش - امائی - شعردوست - احمدی نیا - الماسی - آیتی - اخوان لنگرود -

ظفرزاده - اسماعیل زاده - صالحی - سلیم مرعی - سیدمحمدرضا خاتمی -

احمدی - خیرآبادی - معماری - خامنه‌ای - ابراهیمیای سلامی - باقری نژادیان فرد -
مصطفی محمدی - جعفری - مهرپرور - جماعتی - پیران - سرحدی زاده - عظیمی -
آبرامیان - شکوری راد - خلیلی - آرمین - ولی پور - گل چشمه - سهرابی - اعظمی -
داسه - بهمنش - انصاری راد - لقمانیان - شکوری - وحیدی - میرزا کوچکی -
آقامیری - علی حسینی - ندیمی - قنبری - فرخی - زحمتکش - یگانلی -
پوری حسینی - کوزه گر و دو امضای دیگر.

**طرح الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به
کنوانسیون منع شکنجه و سایر رفتارها یا
مجازاتهای ظالمانه، غیرانسانی و تحقیرآمیز**

ماده واحده - به دولت جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می شود به کنوانسیون
«منع شکنجه و هر نوع مجازات یا رفتار خشن، غیرانسانی و تحقیرکننده» مشتمل بر یک
مقدمه و سی و سه ماده (در سه بخش) مصوب نوزدهم آذر ماه ۱۳۶۶ ملحق و اسناد
مربوطه را تودیع نماید.

کنوانسیون منع شکنجه و سایر رفتارها یا مجازاتهای ظالمانه، غیرانسانی و تحقیرآمیز

مصوب مجمع عمومی سازمان ملل و ارائه جهت امضاء، تصویب و الحاق به موجب قطعنامه ۳۹/۴۶ مورخ ۱۰ دسامبر ۱۹۸۴ که در تاریخ ۲۶ ژوئن ۱۹۸۷ برطبق ماده (۱) ۲۷ الزام آور شده است

مجمع عمومی :

- با یادآوری اعلامیه حمایت از همه اشخاص تحت شکنجه و دیگر رفتار یا مجازاتهای غیرانسانی تحقیرآمیز و وحشیانه مصوب مجمع عمومی، طی قطعنامه ۳۴۵۲ نهم دسامبر ۱۹۷۵،
- با یادآوری قطعنامه ۳۲/۶۲ مورخ هشتم دسامبر ۱۹۷۷ که طی آن از کمیسیون حقوق بشر خواسته شد تا پیش‌نویس کنوانسیون علیه شکنجه و دیگر رفتار یا مجازاتهای غیرانسانی، و حشیانه و تحقیرآمیز، در پرتو اصول مذکور در اعلامیه تدوین نماید.
- با یادآوری قطعنامه ۳۸/۱۱۹ مورخ ۱۶ دسامبر ۱۹۸۳ که طی آن از کمیسیون حقوق بشر خواسته شد تا در اجلاس چهلم خود به عنوان یک موضوع دارای بیشترین اولویت تدوین کنوانسیون در این خصوص را با نگرش تقدیم آن به اجلاس سنی و نهم مجمع عمومی و با دربرداشتن موازینی برای اجرای مؤثر کنوانسیون مورد توجه قرار دهد.
- با عطف توجه رضایتمندانه به قطعنامه ۱۹۸۴/۲۱ کمیسیون حقوق بشر مورخ ۶ مارس ۱۹۸۴ که به موجب آن کمیسیون تصمیم گرفت تا متن پیش‌نویس کنوانسیون منع

شکنجه و سایر رفتار یا مجازاتهای تحقیرآمیز، غیرانسانی و وحشیانه مذکور در ضمیمه گزارش گروه کاری را به مجمع عمومی ارائه نماید.

- با ابراز اشتیاق از حصول زمینه اجرای مؤثرتر منع موجود اعمال شکنجه و دیگر رفتار یا مجازاتهای تحقیرآمیز، غیرانسانی و وحشیانه، براساس حقوق داخلی و بین‌المللی؛

۱ - قدردانی خود را از کار انجام شده توسط کمیسیون حقوق بشر در تهیه متن پیش‌نویس کنوانسیون منع شکنجه و دیگر رفتار یا مجازاتهای غیرانسانی، موهن و وحشیانه ابراز می‌دارد.

۲ - کنوانسیون منع شکنجه و رفتار یا مجازاتهای غیرانسانی، موهن و وحشیانه را که ملحق به قطعنامه حاضر است را تصویب می‌نماید و برای امضاء، تصویب و الحاق کشورها مفتوح می‌باشد.

۳ - از حکومتها می‌خواهد که امضاء و تصویب کنوانسیون را به عنوان یک اولویت موردبررسی قرار دهند.

متن کنوانسیون منع شکنجه و دیگر رفتارها یا مجازاتهای

ظالمانه، غیرانسانی و تحقیرآمیز

کشورهای متعاهدین این کنوانسیون :

- با عنایت به این که براساس اصول مذکور در منشور ملل متحد، شناسائی حقوق

برابر و غیرقابل انفکاک همه اعضای خانواده بشری مبنای آزادی، عدالت و صلح در جهان

است،

- با در نظر داشتن اینکه حقوق مذکور منبعث از کرامت ذاتی آحاد بشر است،
- با یادآوری تعهد کشورهای طرف متعاقد منشور خصوصاً ماده (۵۵)، مبنی بر لزوم توجه به پیشبرد احترام جهانی و رعایت حقوق بشر و آزادی‌های اساسی،
- با عطف توجه به ماده (۵) اعلامیه جهانی حقوق بشر و ماده (۷) میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی که به موجب آنها مقرر شده که هیچکس نباید تحت شکنجه یا رفتار یا مجازات سببانه، غیرانسانی و تحقیرآمیز قرار گیرد،
- با توجه به اعلام حمایت از همه اشخاص تحت شکنجه و قربانیان دیگر رفتارها یا مجازات‌های وحشیانه، غیرانسانی و تحقیرآمیز به موجب مصوبه مجمع عمومی در نهم دسامبر ۱۹۷۵،
- با تمایل به مؤثرتر ساختن مبارزه علیه شکنجه و دیگر رفتارهای ظالمانه، غیرانسانی و تحقیرآمیز در سراسر جهان، به شرح موارد زیر توافق می‌نمایند:

بخش اول:

ماده ۱ -

۱ - از نظر این کنوانسیون، اصطلاح شکنجه به هر عملی اطلاق می‌شود که عمداً درد یا رنج جانکاه جسمی یا روحی به شخص وارد آورد، به منظور اهدافی از قبیل اخذ اطلاعات یا اقرار از شخص مورد نظر یا شخص ثالث، یا تنبیه شخص مورد نظر یا شخص ثالث به اتهام عملی که وی مرتکب شده یا مظنون به ارتکاب آن است، یا به منظور ارباب، تحویف یا اجبار شخص مورد نظر یا شخص ثالث و یا به هر دلیل دیگری که مبتنی بر

شکلی از اشکال تبعیض باشد، منوط به اینکه چنین درد و رنجی توسط کارگزار دستگاه حاکمه یا هر شخص دیگری که در سمت مأمور قرار دارد یا به موجب ترغیب یا رضایت صریح یا ضمنی مأمور مزبور تحمیل شده باشد. درد و رنج ناشی از خصیصه ذاتی یا عارضی مجازاتهای قانونی خارج از تعریف فوق است.

۲ - تعریف مندرج در این ماده به هیچ نحو نسبت به مصوبات دیگر داخلی یا بین‌المللی که شمول مفاد آن محدوده و وسیعتری را دربرگرفته باشد لطمه وارد نمی‌سازد.

ماده ۲ -

۱ - هر یک از کشورهای طرف این کنوانسیون ملزم است اقدامات مؤثر تقنینی، اداری و قضایی و سایر اقدامات لازم را به منظور جلوگیری از اعمال شکنجه در تمام قلمرو تحت صلاحیت قضایی خود به عمل آورد.

۲ - هیچ وضعیت استثنایی از هر قبیل که باشد اعم از حالت جنگ یا تهدید به جنگ، عدم ثبات سیاسی داخلی یا هر وضعیت اضطراری دیگر نمی‌تواند درجهت توجیه شکنجه مورد استناد قرار گیرد.

۳ - دستور از مقام بالاتر از یک مرجع عمومی نمی‌تواند درجهت توجیه شکنجه مورد استناد قرار گیرد.

ماده ۳ -

۱- هیچ یک از کشورهای طرف متعاقد این کنوانسیون نسبت به اخراج، بازگرداندن یا استرداد افراد به کشوری که دلایل متقن درخصوص شکنجه شدن فرد در آن کشور وجود دارد مبادرت نخواهد کرد.

۲- برای تشخیص وجود مبانی و دلایل برای چنین احتمالی، مقامات صلاحیتدار کلیه ملاحظات لازم من جمله در صورت قابل اعمال بودن، وجود نقض مستمر، فاحش، آشکار یا دسته جمعی حقوق بشر در آن کشور را مدنظر قرار خواهند داد.

ماده ۴ -

۱- هر یک از کشورهای طرف متعاقد این کنوانسیون این امر را مورد تضمین قرار خواهد داد که کلیه اعمال شکنجه از لحاظ حقوق جزایی آن کشور جرم و تخلف قانونی مورد لحاظ قرار گیرند. همچنین هرگونه اقدام در جهت اعمال شکنجه یا مبادرت به هرگونه اقدام در جهت شرکت یا معاونت در اعمال شکنجه نیز تحت شمول این الزام قانونی قرار خواهد داشت.

۲- هر یک از کشورهای طرف متعاقد کنوانسیون با توجه به اهمیت و شدت اقدام به ارتکاب هر یک از اعمال خلاف قانون فوق مجازاتهای متناسبی را مقرر خواهد کرد.

ماده ۵ -

۱- هر یک از کشورهای طرف متعاقد این کنوانسیون اقدامات لازم را برای برقرارکردن صلاحیت خود در تشخیص جرایم و اعمال خلاف قانون مذکور در ماده (۴)

در موارد زیر به عمل خواهد آورد :

الف - هرگاه عمل خلاف قانون در قلمروی که در حوزه صلاحیت قضایی آن کشور است و یا در داخل هواپیمای کشتی ثبت شده در آن کشور ارتکاب یابد.

ب - هرگاه کسی که عمل خلاف قانون ادعایی را مرتکب شده است، یکی از اتباع آن کشور باشد.

ج - هرگاه شخص شکنجه دیده بنا به تشخیص کشور مورد نظر یکی از اتباع آن کشور محسوب گردد.

۲ - همچنین هر یک از کشورهای طرف متعاهد کنوانسیون اقدامات لازم را به منظور برقرار کردن صلاحیت خود جهت تشخیص اعمال خلاف قانون مذکور، در موردی که مرتکب ادعایی در قلمرو تحت صلاحیت آن کشور مقیم است، معمول خواهد داشت و کشور مزبور به موجب ماده (۸) مرتکب را به هیچ یک از کشورهای مذکور در بند (۱) ماده حاضر، مسترد نخواهد داشت.

۳ - کنوانسیون حاضر مانع از اجرای صلاحیت جزایی مقرر شده بر طبق قوانین داخلی نخواهد بود.

ماده ۶ -

۱ - هر یک از کشورهای طرف متعاهد این کنوانسیون که شخص مظنون به ارتکاب عمل خلاف قانون مندرج در ماده (۴) در حوزه قلمرو آن کشور باشد، در صورتی که پس از بررسی اطلاعات و اوضاع و احوال موضوع محرز گردد نسبت به تحت نظر قرار دادن فرد مورد نظر اقدام لازم را معمول داشته و کلیه اقدامات قضایی لازم را برای تأمین حضور آن

شخص به عمل خواهد آورد. بازداشت و اقدامات مزبور باید به موجب قوانین آن کشور صورت گیرد و اقدامات مزبور در صورتی ادامه خواهد یافت که آیین رسیدگی کیفری یا استرداد فرد مظنون چنین ایجاب نماید.

۲ - کشور ذی ربط بلافاصله اقدام به تحقیق مقدماتی در خصوص واقعات قضیه خواهد نمود.

۳ - هرکسی که در اجرای بند (۱) ماده حاضر تحت نظر قرار دارد می تواند بلافاصله ارتباط خود را با نزدیکترین نماینده رسمی دولت متبوع خود و یا در صورتی که «بی تابعیت» باشد با نماینده دولتی که عادتاً در آنجا اقامت دارد برقرار نماید.

۴ - هرگاه کشوری به موجب مقررات ماده حاضر شخصی را تحت نظر قرار داده باشد باید بلافاصله موضوع تحت نظر قرار گرفتن شخص مزبور و اوضاع و احوال موجب بازداشت وی را به اطلاع دولت‌هایی که در بند (۱) ماده (۵) به آنها اشاره شده برساند. کشوری که اقدام به تحقیقات مقدماتی مندرج در بند (۲) حاضر نماید نتایج تحقیقات را فوراً به اطلاع کشورهای مزبور رسانده و قصد خود را مبنی بر اجرا یا عدم اجرای صلاحیت قضایی خود در این مورد به آنها اعلام خواهد نمود.

ماده ۷ -

۱ - هر یک از کشورهای طرف متعاقد این کنوانسیون که شخص مظنون به ارتکاب یکی از اعمال خلاف قانون مندرج در ماده (۴) در حوزه صلاحیت قضایی آن کشور تحت نظر قرار می‌گیرد در صورتی که اقدام به استرداد شخص مزبور ننماید باید فرد مزبور را به منظور پیگرد قضایی در موارد مشروحه در ماده (۵) به مقامات صلاحیتدار خود تسلیم

نماید.

۲ - تصمیمی که مقامات مذکور در این مورد اتخاذ می نمایند مطابق با اقداماتی خواهد بود که برطبق موازین حقوقی آن کشور در موارد پیگرد جرائم عمومی از نوع حاد اتخاذ می گردد. در موارد مشروحه در بند (۲) ماده (۵) حوزه اعمال موازین ناظر بر ادله اثبات در مورد تعقیب قضایی و محکومیت، به هیچ وجه نبایستی محدودتر از مقرراتی باشد که در موارد مشروحه در بند (۱) ماده (۵) تعیین گردیده است.

۳ - برخورد و رفتار منصفانه با هر شخصی که در ارتباط با یکی از اعمال خلاف قانون مندرج در ماده (۴) مورد تعقیب قرار می گیرد باید در همه مراحل دادرسی مورد عنایت و تضمین قرار گیرد.

ماده ۸ -

۱ - اعمال خلاف قانون مندرج در ماده (۴) به منزله جرایم قابل استرداد تلافی گردیده و تحت شمول هر معاهده استردادی خواهد بود که بین کشورهای عضو این کنوانسیون منعقد می گردد. کشورهای طرف متعاقد این کنوانسیون متعهد می شوند که اعمال خلاف قانون مذکور را در قراردادهای استرداد منعقد فی مابین در زمره جرایم قابل استرداد تعریف نمایند.

۲ - هرگاه یکی از کشورهای طرف این کنوانسیون موضوع استرداد را منوط به وجود یک معاهده از قبل در این زمینه نماید و از طرف کشوری که معاهده استرداد با آن کشور منعقد ننموده درخواست استردادی ارائه شود، دولت مزبور می تواند کنوانسیون حاضر را در مورد اعمال خلاف قانون مذکور، به عنوان مبنای حقوقی استرداد در خصوص

این جرایم تلقی نماید. در عین حال موضوع استرداد تابع سایر شرایطی خواهد بود که در موازین حقوقی کشور طرف درخواست مقرر شده است.

۳- کشورهای طرف معاهد این کنوانسیون که عمل استرداد را منوط به وجود معاهده استرداد از قبل نمی نمایند باید ارتکاب اعمال خلاف قانون مذکور را در ارتباط فی مابین، با رعایت شرایط مقرر شده در موازین حقوقی کشور طرف درخواست، به عنوان جرایم قابل استرداد تلقی نمایند.

۴- از نقطه نظر اعمال و اجرای استرداد فی مابین کشورهای عضو، آنان ملزم به تعیین محدوده صلاحیت خود نسبت به این قبیل جرائم برطبق مفاد بند (۱) ماده (۵) خواهند بود به نحوی که وقوع جرایم مزبور به منزله وقوع آن جرم در قلمرو تمام کشورها تلقی گردد.

ماده ۹ -

۱- کشورهای طرف معاهد این کنوانسیون در مورد اعمال خلاف قانون مندرج در ماده (۴) و نیز در مورد اطلاع و ارائه ادله و شواهد تحت نظر خود در جریان دادرسی کفیری لازم است کمال مساعدت را در بین خود ملحوظ نظر قرار دهند.

۲- کشورهای طرف معاهد کنوانسیون، تعهدات مندرج در بند (۱) ماده حاضر را مطابق با مفاد هر نوع معاهده‌ای که در زمینه معاضدت قضایی متقابل بین آنها موجود باشد، به عمل خواهند آورد.

۱ - هر یک از دول طرف کنوانسیون مراقبت خواهد کرد که آموزش و اطلاعات مربوط به ممنوعیت شکنجه جزء لاینفک تربیت مستخدمین کشوری یا لشکری که عهده‌دار اجرای قوانین هستند قرار گیرد. کارمندان امور پزشکی، مأموران دولتی و سایر اشخاصی که در امر محافظت، بازجویی و تماس با شخص بازداشتی یا زندانی دخالت دارند نیز تحت این نظام آموزشی قرار خواهند گرفت.

۲ - هر یک از دول کنوانسیون، ممنوعیت مذکور را در مقررات و دستورات صادره ناظر بر تعهدات و تکالیف اشخاص مذکور برقرار خواهد کرد.

ماده ۱۱ - هر یک از کشورهای طرف متعاهد کنوانسیون به منظور جلوگیری از اعمال هر نوع شکنجه نظارت منظمی را بر مقررات، دستورالعمل‌ها، روش‌ها و رویه‌های متداول در امر بازجویی و مقررات ناظر بر تحت نظر داشتن رفتار با اشخاص دستگیرشده، بازداشتی یا زندانی در تمام قلمرو تحت صلاحیت قضایی خود برقرار خواهد کرد.

ماده ۱۲ - هر یک از کشورهای طرف متعاهد این کنوانسیون این اطمینان را می‌دهند که در مواردی که دلایل معقول در اعمال شکنجه در قلمرو تحت صلاحیت قضایی خود در دست داشته باشند مراجع صالحه آن کشور مبادرت به انجام تحقیقات بی طرفانه و سریع بنمایند.

ماده ۱۳ - هر یک از دول طرف کنوانسیون اطمینان می دهد که حق شکایت و تقاضای رسیدگی در نزد مراجع صالحه را برای کسی که مدعی است در قلمرو تحت صلاحیت قضایی آن کشور مورد شکنجه واقع شده است به رسمیت شناخته و به طور بی طرفانه در اسرع وقت نسبت به رسیدگی به شکایت شخص مزبور اقدام بنماید. همچنین اقدامات لازم را برای حمایت و محافظت شخص شاکی و شهود در قبال هر نوع رفتار ناشایست و تهدید و ارعاب که ناشی از تسلیم شکایت یا شهادت شاهد باشد به عمل خواهد آورد.

ماده ۱۴ -

۱ - هر یک از کشورهای طرف متعاهد کنوانسیون باید حق مطالبه جبران خسارت و ضمانت اجرای دریافت غرامت عادلانه و مناسب و از جمله برخورداری از ساز و کار لازم برای بازتوانی کامل شخص شکنجه شده را در نظام حقوقی خود مورد تضمین قرار دهد. در صورت فوت قربانی که در نتیجه شکنجه صورت گرفته باشد افراد تحت تکفل وی از حق مطالبه جبران خسارت برخوردار خواهند بود.

۲ - ماده حاضر به هیچ وجه نافی حق مطالبه جبران خسارت شخص قربانی یا هر شخص دیگر که به موجب قوانین داخلی ایجاد شده نخواهد بود.

ماده ۱۵ - هر یک از کشورهای طرف متعاهد کنوانسیون تضمین می کند که هیچ گونه آظهاری که ثابت شود بر اثر شکنجه اخذ شده است در طی دادرسی به عنوان دلیل، مورد استفاده قرار نخواهد گرفت مگر در مورد ادله ای که علیه شخص متهم به اعمال شکنجه اقامه شده و دلالت بر اثبات اخذ اظهار به عنوان دلیل جرم نماید.

۱ - هر یک از کشورهای طرف کنوانسیون متعهد می‌شود که در تمام قلمرو تحت صلاحیت قضایی خود از هر نوع اعمال مجازات یا رفتار ظالمانه، غیرانسانی و تحقیرآمیز دیگری که در شمول تعریف شکنجه در ماده (۱) قرار ندارد نیز جلوگیری به عمل آورد منوط بدان‌که این اقدام از طرف مأمور دولت یا شخص دیگری که به طور رسمی انجام وظیفه می‌نماید، یا به تحریک یا رضایت صریح یا ضمنی وی انجام گرفته باشد. به طور خاص تعهدات اعلام شده در مواد (۱۰)، (۱۱)، (۱۲) و (۱۳) که نسبت به شکنجه اعمال گردیده به طور قابل جایگزین نسبت به انواع دیگر مجازات‌ها یا رفتارهای ظالمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز قابل اعمال خواهد بود.

۲ - مقررات کنوانسیون حاضر لطمه‌ای به مقررات و مفاد هرگونه سند بین‌المللی یا داخلی دیگری که مجازات‌ها و رفتارهای ظالمانه، غیرانسانی و تحقیرآمیز را ممنوع می‌سازند و یا به استرداد و اخراج مقصرین مربوط می‌شوند، وارد نخواهد ساخت.

بخش دوم:

۱ - کمیته‌ای علیه شکنجه (که پس از این «کمیته» نامیده می‌شود) تشکیل خواهد شد تا وظایفی را که در پی می‌آید انجام دهد. کمیته، مرکب خواهد بود از ده کارشناس معروف به مکارم عالی اخلاق که صلاحیتشان در زمینه حقوق بشر محرز باشد و فارغ از

عناوین و مشاغل خود به موجب صلاحیت شخصی شان خدمت می‌کنند. کارشناسان کمیته توسط کشورهای طرف متعاقد این کنوانسیون انتخاب می‌شوند و دزگزینش آنان رعایت توزیع عادلانه جغرافیایی و مفیدبودن شرکت اشخاص دارای تجربه حقوقی مدنظر قرار خواهد گرفت.

۲ - اعضاء کمیته با رأی مخفی از میان فهرست اشخاصی که کشورهای طرف کنوانسیون نامزد کرده‌اند انتخاب می‌شوند. هر کشور می‌تواند یک نفر را از میان اتباع خود به عنوان نامزد این مقام معرفی کند. کشورهای طرف کنوانسیون در نظر خواهند داشت که معرفی اعضاء کمیته حقوق بشر که بر طبق میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی تأسیس گردیده در صورتی که تمایل داشته باشند که در کمیته علیه شکنجه خدمت نمایند مفید و مؤثر خواهد بود.

۳ - انتخاب اعضاء کمیته در اجلاسهایی که هر دو سال یک بار با حضور دول طرف کنوانسیون و توسط دبیرکل سازمان ملل متحد برگزار می‌شود صورت می‌گیرد. در آن جلسات که حد نصاب لازم برای رسمیت آن مستلزم حضور دو سوم دول طرف عضو خواهد بود اشخاصی که بیشترین تعداد آراء را به دست آورده و اکثریت مطلق آراء نمایندگان دولتهای حاضر و رأی دهنده را حائز گردند، انتخاب می‌شوند.

۴ - اولین انتخابات باید شش ماه پس از تاریخ لازم‌الاجراء شدن کنوانسیون حاضر برگزار شود. برای انتخاب اعضاء کمیته حداقل چهارماه قبل از تاریخ انجام انتخابات دبیرکل سازمان ملل متحد از کشورهای طرف این کنوانسیون کتباً دعوت می‌نماید که ظرف سه ماه نامزدهای خود را برای عضویت در کمیته معرفی کنند. دبیرکل سازمان ملل متحد فهرستی به ترتیب حروف الفباء از کلیه اشخاصی که به این ترتیب نامزد می‌شوند با ذکر نام

کشورهایی که آنها را معرفی کرده‌اند تهیه و آن را برای دولت‌های طرف این کنوانسیون ارسال خواهد داشت.

۵ - اعضای کمیته برای مدت چهار سال انتخاب می‌شوند. در صورتی که مجدداً نامزد شوند انتخاب مجدد آنان بلاشکال خواهد بود. لیکن مدت عضویت پنج تن از اعضای منتخب در پایان دو سال منقضی خواهد شد. بلافاصله پس از اولین انتخابات نام این پنج تن به وسیله قرعه توسط رئیس جلسه مذکور در پاراگراف (۳) این ماده معین می‌شود.

۶ - در صورت فوت یا استعفاء یا به هر علت دیگری یکی از اعضای کمیته نتواند وظایف کمیته را انجام دهد کشور متعاهدی که شخص مزبور را نامزد کرده است کارشناس دیگری را از میان اتباع خود منوط به تصویب اکثریت کشورهای عضو معین می‌کند تا برای باقیمانده دوره، خدمت نماید. چنین تصویبی به منزله تأیید این انتصاب خواهد بود مگر اینکه تعداد نصف یا بیشتر از دول طرف این کنوانسیون ظرف شش هفته پس از اعلام دبیرکل سازمان ملل متحد راجع به انتصاب پیشنهادی پاسخ منفی بدهند.

۷ - مادامی که اعضای مزبور در خدمت کمیته هستند تأمین هزینه آنان برعهده کشورهای طرف متعاهد کنوانسیون خواهد بود.

ماده ۱۸ -

۱ - کمیته، مسؤولین خود را برای مدت دو سال برمی‌گزیند و آنها می‌توانند مجدداً نیز انتخاب شوند.

۲ - کمیته آیین‌نامه خود را تدوین می‌نماید لیکن قواعد مزبور باید فی‌نفسه متضمن

موارد زیر باشد :

الف - حد نصاب تشکیل کمیسیون شش عضو است.

ب - تصمیمات کمیته با رأی اکثریت اعضاء حاضر اتخاذ می شود.

۳- دبیرکل سازمان ملل متحد پرسنل و تسهیلات لازم را برای اجرای مؤثر وظایف کمیته تأسیس شده براساس کنوانسیون حاضر فراهم خواهد نمود.

۴- دبیرکل سازمان ملل اولین اجلاس کمیته را منعقد خواهد کرد. پس از اولین اجلاس، کمیته برطبق زمانبندی مقرر در آیین نامه اجلاسهای خود را برگزار خواهد نمود.

۵- کشورهای طرف کنوانسیون در قبال هزینه های مربوط به برگزاری اجلاسهای کشورهای عضو و کمیته و همچنین بازپرداخت هزینه هائی که سازمان ملل از قبیل هزینه پرسنل و تسهیلات برطبق بند (۳) این ماده متحمل می شود مسؤولیت خواهد داشت.

ماده ۱۹ -

۱- کشورهای طرف متعاهد کنوانسیون درباره اقداماتی که جهت اجرای تعهدات خود برطبق کنوانسیون به عمل آورده اند ظرف یک سال بعد از لازم الاجراء شدن کنوانسیون نسبت بدان کشور گزارش هایی از طریق دبیرکل سازمان ملل متحد ارسال خواهند داشت. پس از آن کشورهای طرف کنوانسیون هر چهار سال یکبار گزارشهای تکمیلی خود را درباره اقدامات تازه به عمل آمده و سایر گزارشهایی از این قبیل که مورد درخواست کمیته باشد ارائه خواهند داد.

۲- دبیرکل سازمان ملل گزارشات مزبور را به همه کشورهای عضو منعکس خواهد

کرد.

۳ - هر گزارش توسط کمیته، بررسی می‌گردد و در صورت اقتضاء نظرات کلی را نسبت به گزارشها ابراز داشته و آن را جهت کشور عضو ذی‌ربط ارسال خواهد نمود. دولت طرف کنوانسیون می‌تواند پاسخ و ملاحظات خود را در این خصوص به کمیته ارائه دهد.

۴ - کمیته بنا به صلاحدید خود می‌تواند طبق بند (۳) این ماده تصمیم بگیرد که نظرات ابراز شده را به همراه ملاحظات واصله از کشور عضو ذی‌ربط در گزارش سالانه خود برطبق ماده (۲۴)، درج نماید. چنانچه کشور عضو ذی‌ربط درخواست نماید کمیته می‌تواند نسخه‌ای از گزارش تسلیمی موضوع بند (۱) این ماده را نیز در گزارش سالانه بگنجاند.

ماده ۲۰ -

۱ - اگر کمیته، اطلاعات قابل استنادی بدست آورد که مؤید دلایل مبرهنی بر وقوع شکنجه به نحو سازمان یافته در قلمرو کشور عضو کنوانسیون باشد، کمیته، کشور مزبور را به همکاری جهت بررسی اطلاعات و ارائه ملاحظات خود در ارتباط با اطلاعات واصله، دعوت خواهد کرد.

۲ - با در نظر گرفتن ملاحظاتی که ممکن است توسط کشور عضو ذی‌ربط تقدیم شده باشد و همچنین با عنایت به دیگر اطلاعات مربوطه قابل دسترس، کمیته می‌تواند در صورت اقتضاء تصمیم بگیرد که یک یا چند عضو خود را جهت به عمل آوردن تحقیقی محرمانه تعیین نماید تا گزارش خود را با قید فوریت به کمیته ارائه کنند.

۳ - اگر تحقیق بر مبنای بند (۲) این ماده انجام پذیرد، کمیته، همکاری کشور عضو کنوانسیون در ارتباط با تحقیق را جلب خواهد نمود. در صورت توافق با کشور مربوطه

تحقیق مذکور می تواند من جمله در بردارنده بازدید از قلمرو آن کشور باشد.

۴ - کمیته پس از بررسی تحقیقات به عمل آمده توسط عضو یا اعضایش بر طبق بند (۲) این ماده، یافته های مزبور را به همراه هرگونه تفسیر یا پیشنهاد که بادر نظر داشتن وضعیت مناسب باشد به کشور عضو کنوانسیون منعکس خواهد نمود.

۵ - تمامی آیین رسیدگی کمیته، در ارتباط با بندهای (۱) الی (۴) این ماده محرمانه خواهد بود و در همه مراحل رسیدگی، همکاری کشور عضو کنوانسیون جلب می گردد. پس از اینکه روند رسیدگی در ارتباط با تحقیق مذکور در بند (۲) کامل شد، کمیته می تواند پس از مشورت با کشور عضو ذی ربط در خصوص ارائه خلاصه ای از ارزیابی نتایج در گزارش سالیانه خود که منطبق بر ماده (۲۴) ارائه می کند، مبادرت به اخذ تصمیم نماید.

ماده ۲۱ -

۱ - هر کشور طرف متعاهد کنوانسیون در هر زمانی می تواند براساس این ماده اعلام کند که این صلاحیت را برای کمیته به رسمیت می شناسد که مبادرت به دریافت و بررسی مکاتباتی نماید که از سوی کشورهای طرف کنوانسیون ارائه شده و دلالت بر آن دارد که کشور عضو دیگری تعهدات مبتنی بر کنوانسیون حاضر را به اجراء نمی گذارد. مکاتبات مزبور می تواند براساس آیین کارهای پیش بینی شده در این ماده دریافت و بررسی شود منوط بدان که از سوی یک کشور طرف کنوانسیون که با صدور بیانیه، صلاحیت کمیته را نسبت به خودش به رسمیت شناخته است تقدیم شود. چنانچه مکاتبه در ارتباط با کشور متعاهدی باشد که بیانیه به رسمیت شناختن صلاحیت کمیته را صادر نموده است، کمیته مکاتبه مزبور را براساس این ماده مورد بررسی قرار نخواهد داد.

مکاتبات دریافت شده براساس این ماده به موجب آیین کار ذیل مورد بررسی قرار

خواهد گرفت:

الف - اگر کشور طرف کنوانسیون معتقد است که کشور دیگر طرف کنوانسیون مقررات کنوانسیون حاضر را مورد رعایت قرار نمی دهد، می تواند موضوع مربوطه را از طریق مکاتبه کتبی به اطلاع کشور مزبور برساند. ظرف سه ماه پس از دریافت مکاتبه، کشور دریافت کننده برای روشن ساختن موضوع تا آنجا که ممکن و مرتبط باشد آیین کارها و تدابیر داخلی در حال اجراء یا متخذ را از طریق توضیح یا اظهاریه کتبی منعکس خواهد کرد.

ب - اگر موضوع ظرف شش ماه پس از دریافت مکاتبه توسط کشور دریافت کننده اولین مکاتبه، مطابق نظر دو کشور مزبور حل و فصل نشود، هر یک از دو کشور خواهند توانست با صدور اخطار به عنوان کمیته و کشور ذی ربط موضوع را به کمیته ارجاع دهند.

ج - کمیته فقط پس از این که احراز کند منطبق با اصول کلی حقوق بین الملل همه ساز و کارهای داخلی برای رسیدگی به قضیه مورد استناد قرار گرفته و عدم کارآیی آن احراز شده باشد موضوع ارجاعی براساس این ماده را مورد بررسی قرار خواهد داد. این اصل کلی در مواردی که اعمال ساز و کارهای داخلی به نحو غیر معقولی طولانی مدت باشد یا اعمال آن برای فردی که قربانی نقض مفاد این کنوانسیون شده مساعدت مؤثری در بر نداشته باشد، مورد رعایت قرار نخواهد گرفت.

د - کمیته، هنگام بررسی مکاتبات مربوط به ماده حاضر به نحو غیر علنی برگزار خواهد شد.

ه - با لحاظ ضوابط مقرر در جزء (ج) فوق، کمیته، مساعی جمیله خود را

درخصوص کشورهای عضو ذی ربط برای حصول راه حلی دوستانه مبتنی بر رعایت تعهدات مقرر در کنوانسیون حاضر بکار خواهد بست. بدین منظور کمیته می تواند، هرگاه لازم باشد، کمیسیون سازش در موارد خاص را ایجاد نماید.

و - در هر مورد که براساس این ماده موضوعی به کمیته ارجاع می شود، کمیته با لحاظ مفاد جزء (ب) فوق، می تواند از کشورهای عضو ذی ربط بخواهد که هرگونه اطلاعات مربوطه را ارائه کنند.

ز - کشورهای ذی ربط مورد اشاره در جزء (ب) فوق حق خواهند داشت که در موقع بررسی موضوع در کمیته از خدمات نمایندگی استفاده کرده و هرگونه توضیح شفاهی یا لوائح کتبی را ارائه کنند.

ح - کمیته ظرف دوازده ماه پس از تاریخ دریافت اخطار مقرر در جزء (ب) فوق، گزارشی به ترتیب ذیل ارائه خواهد کرد:

ح - ۱ - اگر در چارچوب مفاد مقرر در جزء (ه) فوق راه حلی حاصل شد، کمیته توضیح موجزی از واقعیات قضیه و راه حل حاصله در گزارش خود بیان خواهد کرد.

ح - ۲ - اگر در چارچوب مفاد مقرر در جزء (ه) فوق راه حلی حاصل نشده باشد کمیته توضیح موجزی از واقعیات قضیه را گزارش خواهد نمود و نسخه ای از لوائح و توضیحات کتبی و شفاهی ارائه شده توسط کشورهای عضو ذی ربط را ضمیمه گزارش خواهد نمود.

در هر مورد گزارش به کشورهای عضو ذی ربط منعکس خواهد شد.

۲ - مقررات ماده حاضر زمانی که پنج کشور طرف متعاقد این کنوانسیون بیانیه های موضوع بند (۱) این ماده را صادر نموده باشند لازم الاجراء می شود. بیانیه های مزبور

توسط کشورهای عضو ذی ربط نزد دبیرکل سازمان ملل سپرده خواهد شد که وی نسخه‌ای از آن را برای دیگر کشورهای طرف متعاقد این کنوانسیون ارسال خواهد داشت.

بیانیه مزبور را می‌توان در هر زمان براساس اعلام به دبیرکل پس گرفت. استرداد بیانیه لطمه‌ای به مواردی که براساس این ماده قبلاً راجع به آنها مکاتبه شده است نخواهد زد. در عین حال از کشوری که بیانیه خود را پس گرفته است هیچ مکاتبه‌ای پذیرفته نخواهد شد مگر اینکه کشور مربوطه مجدداً بیانیه جدیدی (در پذیرش صلاحیت کمیته) صادر کند.

ماده ۲۲ -

۱ - هر کشور طرف متعاقد کنوانسیون در هر زمان می‌تواند براساس مفاد ماده حاضر اعلام کند که صلاحیت کمیته را در خصوص دریافت و بررسی مکاتبات اشخاص موضوع صلاحیت کمیته مبتنی بر اینکه توسط یکی از کشورهای عضو، قربانی نقض مقررات این کنوانسیون شده‌اند به رسمیت می‌شناسد.

اگر مکاتبه، ناظر بر کشوری باشد که عضو کنوانسیون بوده اما بیانیه قبول صلاحیت کمیته را صادر نکرده باشد کمیته مبادرت به بررسی آن نخواهد نمود.

۲ - چنانچه مکاتبه‌ای که مبتنی بر این ماده صورت می‌پذیرد گمنام و بی‌نام و نشان بوده یا به نظر کمیته، سوءاستفاده از حق تلفی گردد یا با مقررات کنوانسیون حاضر مغایرت داشته باشد کمیته، غیرقابل پذیرش بودن آن را اعلام خواهد کرد.

۳ - یا رعایت بند (۲) فوق، کمیته، هر مکاتبه‌ای را که براساس این ماده دریافت کند به نظر کشور عضو ذی ربطی که بیانیه موضوع بند (۱) را صادر کرده و متهم به نقض مقررات

کنوانسیون شده خواهد رساند. کشور دریافت کننده ظرف مدت شش ماه توضیحات کتبی خود یا هر توضیحی که روشنگر موضوع و تدابیر اتخاذی دیگر باشد را باید به کمیته منعکس کند.

۴- کمیته، مکاتبات دریافتی براساس این ماده را در پرتو کلیه اطلاعاتی که توسط یا از سوی شخص و کشور عضو ذی ربط در دسترس قرار گرفته مورد بررسی قرار خواهد داد.

۵- کمیته، هیچگونه مکاتبه‌ای را که از سوی یک شخص براساس این ماده واصل گردد مورد بررسی قرار نخواهد داد مگر اینکه احراز کند که :

الف - همان موضوع براساس آیین تحقیق یا روش حل و فصل بین‌المللی دیگری مورد رسیدگی قرار نگرفته یا مطمح رسیدگی قرار نداشته باشد.

ب - شخص ذی نفع همه ساز و کارهای رسیدگی قابل اعمال داخلی را طی کرده باشد. البته در مواردی که اعمال ساز و کارهای رسیدگی داخلی به نحو غیرمعقولی طولانی مدت باشد یا مساعدت مؤثری به شخص قربانی نقض کنوانسیون ننماید اصل مزبور حاکم نخواهد بود.

۶ - کمیته هنگام بررسی مکاتبات مربوط به ماده حاضر به نحو غیرعلنی تشکیل جلسه خواهد داد.

۷ - کمیته نظرات خود را به کشور عضو و شخص ذی ربط منعکس خواهد کرد.

۸ - ضوابط مقرر در ماده حاضر پس از اینکه پنج کشور طرف متعاهد کنوانسیون بیانیه‌های مذکور در بند (۱) این ماده را صادر نمایند لازم‌الاجراء می‌شود، بیانیه‌های مزبور توسط کشورهای عضو ذی ربط برای دبیرکل سازمان ملل ارسال خواهد شد تا وی نسخه‌ای از آنها را به دیگر کشورهای طرف متعاهد این کنوانسیون ارسال نماید. بیانیه

مزبور را می‌تواند در هر زمان از طریق اعلام به دبیرکل پس‌گرفت، استرداد مزبور باعث ورود لطمه به بررسی هر موضوعی که براساس این ماده قبلاً راجع به آن مکاتبه انجام شده است نخواهد شد. به علاوه هیچ مکاتبه‌ای از کشوری که بیانیه خود را پس‌گرفته است پذیرفته نخواهد شد مگر اینکه کشور مربوطه مجدداً بیانیه جدیدی (در پذیرش صلاحیت کمیته) صادر کند.

ماده ۲۳ - اعضاء کمیته و اعضاء کمیسیون سازش در موارد خاص که ممکن است به موجب بند ۱ (ح) از ماده (۲۱) انتخاب شده باشند از تسهیلات، امتیازات و مصونیت‌های مقرر در بخش‌های مربوطه از کنوانسیون مصونیت‌ها و امتیازات سازمان ملل که برای کارشناسان در حال خدمت سازمان ملل مقرر شده است بهره‌مند خواهند شد.

ماده ۲۴ - کمیته در مورد فعالیت‌هایش تحت کنوانسیون حاضر گزارش سالیانه‌ای تهیه و به کشورهای عضو و مجمع عمومی سازمان ملل ارائه خواهد کرد.

بخش سوم:

ماده ۲۵ -

۱ - کنوانسیون حاضر برای امضای همه کشورهای مفتوح است.

۲ - کنوانسیون حاضر موضوع تصویب توسط کشورهای طرف متعاقد قرار دارد.

اسناد تصویب نزد دبیرکل سازمان ملل سپرده خواهد شد.

ماده ۲۶ - کنوانسیون حاضر برای الحاق همه کشورها مفتوح است.
الحاق به موجب سپردن سند الحاق نزد دبیرکل سازمان ملل تحقق خواهد یافت.

ماده ۲۷ -

۱ - کنوانسیون حاضر پس از سی روز بعد از سپردن بیستمین سند تصویب یا الحاق به دبیرکل سازمان ملل لازم الاجرا خواهد شد.

۲ - تصویب یا الحاق در مورد کشوری که پس از سپردن بیستمین سند الحاق یا تصویب مبادرت به این امر نماید، پس از گذشت سی روز از تحویل سند تصویب یا الحاق، محقق و لازم الاجراء تلقی خواهد شد.

ماده ۲۸ -

۱ - هر کشوری می تواند در زمان امضاء یا تصویب کنوانسیون حاضر یا الحاق بدان اعلام کند که صلاحیت کمیته، پیش بینی شده به موجب ماده (۲۰) را به رسمیت نمی شناسد.

۲ - هر کشوری که به موجب بند (۱) ماده حاضر قید تحفظی نسبت به کنوانسیون وارد نموده می تواند در هر زمان قید تحفظ خود را طی اعلامی به دبیرکل سازمان ملل پس بگیرد.

ماده ۲۹ -

۱ - هر کشور طرف متعاقد کنوانسیون می تواند پیشنهاد اصلاحیه بر سند حاضر را مطرح سازد و مراتب را نزد دبیرکل سازمان ملل متحد ثبت نماید. دبیرکل، اصلاحیه پیشنهادی را به کشورهای طرف متعاقد کنوانسیون منعکس نموده و از آنها خواهد خواست که به وی اعلام کنند آیا موافق تشکیل کنفرانس کشورهای عضو برای بررسی و رأی گیری در مورد پیشنهاد مطروحه هستند یا خیر؟ در صورتی که ظرف مدت چهار ماه از زمان مکاتبه دبیرکل، حداقل یک سوم کشورهای طرف متعاقد کنوانسیون با تشکیل کنفرانس موافق باشند، دبیرکل تحت توجهات سازمان ملل، کنفرانس را تشکیل خواهد داد. هر اصلاحیه ای که با رأی اکثریت کشورهای طرف متعاقد کنوانسیون حاضر و رأی دهنده در کنفرانس اتخاذ گردد توسط دبیرکل سازمان ملل متحد به منظور قبول و پذیرش آن برای همه کشورهای طرف متعاقد کنوانسیون منعکس خواهد شد.

۲ - پس از اینکه دو سوم کشورهای طرف متعاقد کنوانسیون به دبیرکل اعلام نمایند که برطبق آیین پیش بینی شده در قوانین اساسی کشورهای مذکور، اصلاحیه پیش بینی شده در بند (۱) ماده حاضر مورد تأیید قرار گرفته است اصلاحیه مزبور لازم الاجرا تلقی می شود.

۳ - هر زمان که اصلاحیه، لازم الاجرا شود مراتب مزبور برای کشورهای طرف کنوانسیون که این امر را مورد پذیرش قرار داده اند الزام آور خواهد بود؛ سایر کشورهای طرف کنوانسیون ملزم به رعایت مقررات کنوانسیون حاضر و هرگونه اصلاحیه ای که آنها پذیرفته اند خواهند بود.

۱ - هرگونه اختلاف میان دو یا چند کشور طرف متعاقد کنوانسیون که ناشی از تفسیر یا اعمال مفاد سند حاضر بوده و اختلاف مذکور از طریق گفت و گو حل نشده باشد بنا به تقاضای یکی از آنها موضوع به داوری ارجاع خواهد شد. چنانچه ظرف مدت شش ماه از تاریخ تقاضای داوری، کشورهای مربوطه نتوانند به توافقی در مورد سازمان داوری برسند هر یک از کشورهای ذی نفع می تواند اختلاف ایجاد شده را مطابق با اساسنامه دیوان به دیوان بین المللی دادگستری ارجاع دهد.

۲ - هر کشوری می تواند در زمان امضاء یا تصویب کنوانسیون حاضر اعلام کند که خودش را ملزم به رعایت مفاد بند (۱) ماده حاضر نمی داند سایر کشورهای طرف متعاقد کنوانسیون درقبال کشوری که یک چنین قید تحفظی را وارد نموده است ملزم به رعایت بند (۱) این ماده نخواهند بود.

۳ - هر کشوری که به موجب پاراگراف (۲) این ماده قید تحفظ وارد نموده در هر زمان می تواند از طریق اعلام به دبیرکل سازمان ملل از قید تحفظ خود صرف نظر کرده و آن را پس بگیرد.

۱ - هر کشور طرف متعاقد می تواند از طریق اعلام کتبی به دبیرکل سازمان ملل متحد از عضویت در کنوانسیون حاضر اعراض نماید. اعراض از عضویت پس از یک سال از تاریخ دریافت اعلامیه توسط دبیرکل، نافذ و مؤثر تلقی خواهد شد.

۲ - اعلام اعراض از عضویت، کشور مزبور را از تعهدات مبتنی بر کنوانسیون در

ارتباط با هر فعل یا ترک فعلی که قبل از زمان نفوذ تأثیر اجرایی اعلامیه مزبور به وقوع پیوسته باشد مبری نخواهد کرد و به هیچ طریق به ادامه بررسی در مورد موضوعی که قبل از تاریخ مؤثر شدن اعلامیه اعراض، تحت بررسی کمیته فراز گرفته است لطمه‌ای وارد نخواهد ساخت.

۳ - از زمان مؤثر تلقی شدن اعلامیه اعراض از عضویت، کمیته هیچ موضوع جدیدی را در ارتباط با آن کشور مورد بررسی قرار نخواهد داد.

ماده ۳۲ - دبیرکل سازمان ملل همه کشورهای عضو سازمان ملل و همه کشورهای که کنوانسیون حاضر را امضاء کرده یا بدان ملحق شده‌اند نسبت به موارد زیر مطلع خواهد ساخت:

- الف - امضاءها، تصویب‌ها و الحاقی‌های انجام شده به موجب مواد (۲۵) و (۲۶).
- ب - تاریخ لازم‌الاجراء شدن این کنوانسیون براساس ماده (۲۷) و تاریخ لازم‌الاجراء شدن اصلاحات پیش‌بینی شده در ماده (۲۹).
- ج - اعلام اعراض از عضویت مقرر در ماده (۳۱).

ماده ۳۳ -

- ۱ - متون کنوانسیون به زبانهای عربی، چینی، انگلیسی، فرانسوی، روسی و اسپانیایی که اعتبار واحد دارند نزد دبیرکل سازمان ملل متحد سپرده خواهد شد.
- ۲ - دبیرکل سازمان ملل متحد نسخه‌های تأیید شده کنوانسیون حاضر را برای همه کشورها ارسال خواهد کرد.